

[Ministeren for Landbrug og Fiskeri.]

Lov har virket ganske overordentlig tilfredsstillende, og da man næppe tør regne med væsentlig bedre Afsætnings- og Prisforhold for Landbruget i de kommende Aar end dem, vi har haft i det sidste halvandet Aars Tid, og da vi sikkert maa regne med Aar, hvor Vilkaarene er betydelig ringere, er det næppe muligt for mange dygtige Landmænd med en Gæld, der ligger i Nærheden af de 110 pCt. af Panteværdien, at kunne klare disse Gældsforpligtelser, som i mange Tilfælde er stiftet under helt andre Prisforhold end de nuværende.

Erfaringerne for, hvilke Følger det voldsomme Prisfald paa Landbrugsprodukter i Aarene efter 1930 har haft, ikke alene for Landbruget, men for hele Samfundet, gør det paakrævet at søge at formindske saadanne Følger i Fremtiden. Et af de bedste Midler hertil er utvivlsomt Indførelse af konjunkturbestemt Betaling af Ydelser af Gæld, og til Gennemførelse heraf stillede jeg paa Regeringens Vegne sidste Foraar et Forslag i Landbrugsministeriets Gældsudvalg af 7. Juni 1937. Forslagets Hovedbestemmelse gik ud paa, at der med Statens Medvirken indførtes konjunkturbestemt Rentebetaling for den Pantegæld, som hvilede paa Ejendommene mellem 90 pCt. af Ejendomsskylden og 110 pCt. af Panteværdien, og det samme skulde gælde for Afdragene paa Pantegælden mellem Ejendomsskyldværdien og 110 pCt. af Panteværdien.

En anden Hovedbestemmelse i dette Forslag gik ud paa, at ingen af de under Ordningen inddragne Ejendomme kunde i Fremtiden pantsættes ud over Ejendomsskylden, medmindre Renter eller Afdrag paa den nye Gæld blev konjunkturbestemt. Hvor nødvendigt det er at begrænse den frie Pantsætningsret, faar man det bedste Bevis for ved at undersøge Stigningen i Landbrugets Gæld gennem Aarene. Det viser sig nemlig, at Stigningen er absolut stærkest under Højkonjunkturerne, foranlediget ved de stærkt stigende Ejendomspriser, som med fri Pantsætningsret ved Ejerskifte giver sig Udtryk i den voldsomste Gældsforøgelse. I den mest udprægede Højkonjunkturperiode, som Landbruget har oplevet i de sidste Par Menneskealdre, Aarene 1916—21, hvor Forrentningsprocenten af de bogførte Værdier i Landbruget udgjorde over 10 pCt. gennemsnitlig hvert Aar, forøgedes Gælden mere end i nogen anden Tid. Af de Oplysninger, der foreligger i Statistiske Meddelelser, 4de Række, 82de Bind, 6te Hæfte, fremgaar det, at Pantegælden i de fem Aar fra 1916 til 1921 steg fra ca. 1 807 Mill.

Kr. til ca. 2 784 Mill. Kr., altsaa næsten 1 000 Mill. Kr.s Gældsstigning i 5 Aar eller ca. 200 Mill. Kr. aarlig, skønt det var de bedste Konjunkturer, Landbruget har oplevet i en meget lang Aarrække, ja, maaske har det aldrig nogen Sinde oplevet saadanne Konjunkturer. Forhaabentlig vil man ikke, dersom en lignende Situation indtræffer i Fremtiden, tillade en lignende letsindig fri Udnyttelse af Vilkaarene, som paafører det arbejdende Landbrug saadanne Byrder at slaas med i Fremtiden som dem, Resultatet her viser.

Forslaget fik desværre ikke Tilslutning fra De samvirkende Landboforeningers og De samvirkende Andelsforeningers Repræsentanter i Gældsudvalget. For øvrigt findes Forslaget optrykt som Bilag 1 til Lovforslaget her. For at holde Landbruget samlet om en Ordning af saa vidtrækkende Karakter og Betydning foreslog jeg saa at udvide den gældende Lov om Gældssanering til at omfatte omtrent de samme Gældsbelter, som det omtalte Forslag omfattede. Forslaget om en saadan Udvidelse tiltraadtes af hele Gældsudvalget, og det foreliggende Lovforslag er udarbejdet paa Grundlag af de dør førte Forhandlinger. Med Hensyn til Forslagets Bestemmelser skal jeg nævne nogle af de vigtigste.

I § 1 foreslaas det at udvide Udstedelsen af Statsobligationer fra 100 Mill. Kr. til 140 Mill. Kr.

I § 2 foreslaas det, at Ejere af Landbrugsejendomme med en Gæld paa over 100 pCt. af Panteværdien fra 1. April 1939 til 1. April 1941 kan andrage om Gælds-saneringslaan efter Lovens Regler, og at Ejere med Gæld over Ejendomsskylden, men ikke over Panteværdien, kan andrage herom efter 1. April 1940 og indtil 1. April 1941. Naar der foreslaas, at de sidstnævnte Landmænd skal vente et Aar, er det for at hindre, at der udstedes for mange Obligationer paa een Gang. Det er jo af meget stor Betydning for de paagældende, om disse Statsobligationer opretholder en god Kurs.

I § 3 bestemmes, at Laanenes Størrelse ikke maa overstige den Gæld, der ligger over Ejendomsskylden, og ligesom i den gældende Ordning højst 25 pCt. af Panteværdien.

§ 4 indeholder nogle Bestemmelser om Begrænsning i Pantsætningsretten efter samme Principper som i den nugældende Lov. Af Hensyn til de meget vanskelige Forhold, der har gjort sig gældende i flere Aar forud for Gælds-saneringslovens Vedtagelse, og af Hensyn til den meget store